

O‘ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYAVIY XIZMATLARIDAN FOYDALANISHNI SHAKLLANTIRISH YO‘LLARI

Babamatov Tolib Hakimovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari”
ilmiy-tadqiqot markazi tadqiqotchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekistonda islom moliyaviy xizmatlaridan foydalanish yo‘llari, islom moliyasi tizimining mohiyati, rivojlanish tarixi hamda islom moliya instrumentlaridan foydalanishni rivojlantirish, shuningdek, uning afzalliklari tahlili va rivojlantirish istiqbollari takomillashtirish masalalari o‘rganilgan. Shuningdek maqolada O‘zbekistonda islom moliyasi instrumentlaridan foydalanishni rivojlantirishdagi mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish bo‘yicha muallif tavsiyaviy yondashuvlari va takliflari keltirilgan.

Kalit so‘zlar: islom moliyasi, moliya instrumentlari, mushoraka, sukuk, mudoraba, moliyalashtirish, islom banklari, nobank kredit tashkilotlari, mikromoliyalashtirish

Аннотация

В данной статье рассматриваются пути внедрения исламских финансовых услуг в Узбекистане, сущность исламской финансовой системы, история её развития, а также анализ преимуществ исламских финансовых инструментов и перспектив их дальнейшего совершенствования. Особое внимание уделено существующим проблемам в процессе внедрения исламских финансовых инструментов в Узбекистане и предложены авторские рекомендации по их устранению.

Ключевые слова: исламские финансы, финансовые инструменты, мушарака, сукук, мудараба, финансирование, исламские банки, небанковские кредитные организации, микрофинансирование.

Abstract

This article explores the development of Islamic financial services in Uzbekistan, examining the essence of the Islamic finance system, its historical evolution, and the application of Islamic financial instruments. The study highlights their advantages and analyzes prospects for further improvement. It also outlines key challenges faced in implementing Islamic finance tools in Uzbekistan and provides the author's recommendations to address them.

Keywords: Islamic finance, financial instruments, musharakah, sukuk, mudarabah, financing, Islamic banks, non-bank credit organizations, microfinancing.

KIRISH

Islom moliya tizimi tushunchasi ko‘plab mamlakatlar moliyachilarida qiziqish uyg‘otgan. Turli mamlakatlarda, hattoki aksariyat aholisi islom diniga mansub bo‘lmagan davlatlarda ham, jumladan AQSH va Buyuk Britaniyada, ushbu moliyaviy

institut an'anaviy bank xizmatlariga muqobil moliyalash tizimi sifatida barqaror rivojlanmoqda. Shuning uchun islom bankchiligini o'rganish global iqtisodiyotda dolzarb mavzu hisoblanadi. An'anaviy bank tizimiga muqobil moliyalash shakllari mavjudligini bilish qiziqarli va foydalidir. Bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlis palatalariga yo'llagan Murojaatnomasida "Mamlakatimizda Islom moliyaviy xizmatlarini joriy etish bo'yicha huquqiy bazani yaratish vaqt-soati yetib keldi. Bu borada Islom taraqqiyot banki va boshqa xalqaro moliya tashkilotlari ekspertlari jalb etiladi" [1], deb ta'kidlab o'tganlar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-apreldagi "Nobank kredit tashkilotlari va mikromoliyalashtirish faoliyati to'g'risida" gi O'RQ – 765 sonli Qonunining qabul qilinishi islom moliya instrumentlaridan foydalanish tizimini rivojlantirishdagi muhim qadamlardan biri bo'lgan. Milliy iqtisodiyotda islom moliya instrumentlaridan va islom moliya institutlari xizmat turlarini o'rganishdan ko'zlangan maqsad zamonaviy sharoitlarda moliya sektori muammolarini hal qilishda muqobil moliyalashtirish yo'llarini rivojlantirish dolzarb masalalardan hisoblanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Islom moliya instrumentlaridan foydalanish talabining o'sishi va ba'zi musulmon mamlakatlari tomonidan muhim moliyaviy resurslarni to'plash natijasida dunyoda keng tarqalmoqda. Bu borada dunyo olimlari tomonidan islom moliya instrumentlaridan foydalanish yo'llari bo'yicha ko'plab ilmiy ishlar qilingan, kitoblar yozilgan va ta'riflar berilgan. Xususan, iqtisodchi olim B.Jo'rayevning fikricha: "An'anaviy bankdan farqli ravishda islomiy bank tizimi, avvalo, diniy omillarga, keyin foyda omiliga tayangan bo'ladi. Islomiy bank xizmatlar taqdim etib o'z vazifalarini bajarar ekan, o'z faoliyati natijasida foyda olishni kutadi, olingan foydani o'zining axloqiy va ijtimoiy majburiyatlarini bajarish uchun yo'naltiradi. Mana shu majburiyatlarning hayotga tatbiq etilishi islomiy bankning siyosatiga bog'liq bo'ladi" [2] deb ta'riflaydi.

Musayev va Magomedova [3] esa globalizatsiya sharoitida Islom moliyaviy institutlarining rivojlanish tendensiyalarini xarakter xususiyatini o'rgangan.

Iqtisodchi olim Zaripov o'zlarining ilmiy maqolalarida bugungi kunda jahonda, islom moliyasi barqaror darajada rivojlanayotgani va yuqori o'sish sur'atlarini ko'rsatayotganini, islom moliyasida an'anaviy moliyadagi "pul bahosi" tushunchasiga o'rniga "kapital samaradorligi" [4] deb ataluvchi yangi atama joriy etilganligi haqida so'z yuritgan.

Rafik Yunus al-Misri "Islom moliyasi islom iqtisodiy ta'limotidan kelib chiqadigan o'ziga xos xususiyatlarga ega. Asosiy islomiy moliya xususiyatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: aktivlarga asoslangan, moliyalashtiriladigan faoliyatga cheklovlar va kapital hamda tadbirkorlikning uzluksizligi ishlab chiqarish omillari sifatida" [5] talqin etadi.

Amalga oshirilgan ushbu ilmiy ishlarda islom moliyasining nazariy asoslari hamda islom moliya instrumentlaridan foydalanish yo'llari to'liq yoritib berilmagan. Umuman olganda bugungi kunda islom moliyasi jahon hamjamiyati uchun birmuncha,

milliy iqtisodiyotimiz uchun deyarli yangi bo‘lganligi uchun kelgusida ko‘plab izlanishlarni talab etiladi.

METADOLOGIYA

Tadqiqotda ilmiy abstraksiyalash, guruhlash, qiyoslash, retrospektiv va istiqbolli, empirik tahlil va boshqa uslublardan foydalanildi. Maqolada ilmiy abstraksiyalash usuli yordamida islom moliyasi instrumentlaridan foydalanish yo‘llari nazariy tashkiliy huquqiy asoslarini takomillashtirishning ilmiy va amaliy ahamiyati keltirib o‘tildi. Shuningdek, qiyosiy taqqoslash usulida jahon amaliyotida va taraqqiy etgan mamlakatlarda islom moliya instrumentlaridan foydalanish usullarining tashkiliy-huquqiy asoslarini mamlakatimizdagi mavjud asoslar bilan taqqoslab tegishli xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahonda islom moliya tizimi foyda va zararni bo‘lishish hamda real aktivlarga asoslangan moliyalashtirishni nazarda tutadi. Zamonaviy bank tizimidan farqli ravishda, unda foyda sherikchilikka asoslanadi. Ya’ni, bank mijoz talabi hamda moliya mahsulotlari turiga qarab asbob-uskuna, tovar, xom-ashyolar olib berishi yoki ularni ijaraga berishi mumkin.

Islom moliyasi – shariat tamoyillariga zid bo‘lmagan moliyaviy biznesni aks ettiruvchi atama. An’anaviy moliya, xususan, odatdagi bank biznesi, mablag‘larni jalb etish va aholi hamda tadbirkorlarni moliyalashtirishga tayanadi. Shuning uchun bankir bilan mijozlar o‘rtasidagi munosabatlar har doim qarzdor-kreditor munosabatlaridir. An’anaviy bank ishining asosiy jihati shariat tomonidan taqiqlangan foizlardan iborat. An’anaviy bank ishining eng muhim jihati shundaki, pul pulni yaratadi yoki pul foiz mukofot puliga ega. Ushbu amaliyot sudxo‘rlik (arabcha “ribo”) Islom moliyasi tamoyillariga zid hisoblanadi. Pul hech qachon tovar sifatida qabul qilinmaydi. Buning o‘rniga Islom qonunchiligi doimiy ravishda pulni almashinuv vositasi, qiymat o‘lchovi va hisob-kitob birligi sifatida ko‘radi. Pul o‘z-o‘zidan pul yarata olmasligi sababli, foizga muqobil ravishda pul va foyda o‘rtasida bog‘liqlik o‘rnatilishi kerak. Aynan shuning uchun, Islom banklari birinchi navbatda savdo, lizing va pullik operatsiyalar hamda investitsiya faoliyati bilan shug‘ullanadi. Islom banklari foiz olish maqsadida depozit olish va qarz berishlari mumkin emas. Islom banklari va ularning mijozlari o‘rtasidagi munosabatlarning mohiyati turli xil moliyaviy instrumentlar yoki shartnomalarga ko‘ra farq qiladi. 1-jadvalda jahonda keng tarqalgan Islom moliyasi instrumentlari batafsil tasniflangan.

1-jadval

Islom moliyasi instrumentlari turlari¹

Instrument nomi	Moliyalashtirishning mohiyati va mazmuni
Murobaha	bu tomonlar o‘rtasida oldi-sotdi shartnomasi ustama haq evaziga bo‘lishini anglatadi. Murobaha Islom banklari tomonidan amalga oshiriladigan aktivlarni moliyalashtirishning eng keng tarqalgan usuli hisoblanadi
Muzoraba	bu investor (“Robbul mol”) va tadbirkor (“Muzorib”) o‘rtasidagi foydani

¹ Iqtisodiy adabiyotlarni o‘rganish asosida muallif tomonidan mustaqil tuzildi

Instrument nomi	Moliyalashtirishning mohiyati va mazmuni
	taqsimlash shartnomasi. Muzoraba shartnomasida investor foydani kelishilgan nisbatda yoki foizda tadbirkor bilan taqsimlashga rozilik beradi.
Mushoraka	bu sherikchilikning bir shakli. Buni odatdagi kapital bozoridagi aksiyalarni sotib olishga o'xshatish mumkin, ammo qilingan investitsiyalar shariat tamoyillariga mos keladigan aksiyalar va moliyaviy qimmatli qog'ozlar yoki boshqa aktivlar bilan cheklanishi kerak
Ijara	o'z nomi bilan, ijara yoki lizing shartnomasidir. Ijaraga berilgan mulk huquqi buyurtmachiga o'tkazish imkoniyati ko'zda tutilgan bo'lsa, ijara shartnomasi "Ijara muntahia bi tamlik" (mulkdorlik bilan yakunlanuvchi ijara) deb yuritiladi
Takoful	arabchada "kafala" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, kafolat berish ma'nosini beradi. Aniqroq aytganda, bu "takafala" fe'lidan kelib chiqib, o'zaro kafolat berish va bir-birini himoya qilish ma'nosiga ega. Shuning uchun, so'zma-so'z tarjima qilinganda, bu o'zaro yordamni anglatadi
Salam	xomashyo narxini darhol to'lash, xomashyoni esa kelishilgan kechiktirilgan muddatda yetkazib berish uchun sotib olishni anglatadi. Salam shartnomasida narx to'liq va oldindan to'lanadi. Ushbu turdagi shartnomalar xomashyo narxi o'zgarishi mumkin bo'lgan joylarda qo'llanilishi mumkin
Istisna	bu sotiladigan obyektни qurish, ishlab chiqarish yoki tiklash uchun belgilangan narx bo'yicha, belgilangan muddat davomida, tomonlar o'rtasida belgilangan xususiyatlarga ega obyektни moliyalashtirish shartnomasi
Sukuk	mulkchilik manfaatlarini ifodalovchi teng nominaldagi investitsiya sertifikatı. Sukukni sarmoyadorlarga foyda keltiradigan va an'anaviy aktivlar bilan ta'minlangan qimmatli qog'ozga o'xshash Islom moliyalashtirish instrumentı deb tasavvur qilsa bo'ladi

Yuqoridagi jadval asosida kamayib boruvchi mushoraka bitimi asosida uy-joy sotib olishdir. Kamayib boruvchi mushoraka shartnomasi quyidagi bitimlar amalga oshirilishini ko'zda tutadi:

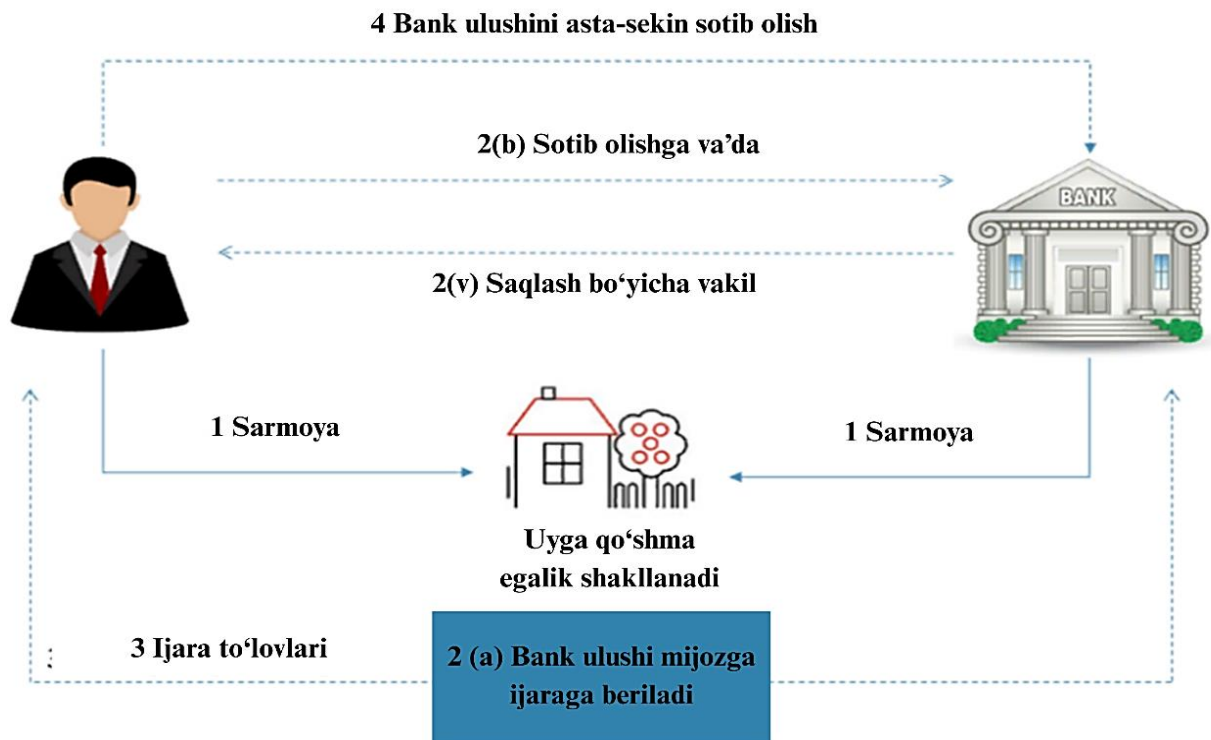
1. Ko'chmas mulkka nisbatan sherikchilik asosida egalik qilishni tashkillashtirish (Shirkat ul-milk);
 2. Sarmoyador ulushini mijozga ijaraga berilishi;
 3. Mijozning sarmoyador qismlarga bo'lingan ulushlarini sotib olish yuzasidan va'da berishi;
 4. Sarmoyador ulushining mijoz tomonidan ma'lum muddat ichida sotib olinishi.
- Bosqichlar quyidagilardan iborat:

Yuqoridagi qayd etilgan birinchi bosqich sherikchilik asosida mulkka egalik qilish, ya'ni shirkat ul-milkni tashkillashtirishdir. Shirkat ul-milk turli yo'llar bilan, jumladan tomonlar birgalikda mulk sotib olishlari bilan yuzaga kelishi mumkin. Buni barcha mazhab vakillari joiz deyishgan. Sherikchilik asosida mulkka egalik qilishga hech qanday monelik yo'q.

Ikkinchi bosqichda sarmoyador sotib olingan uy-joydagi ulushini o'zining mijoziga ijaraga beradi va evaziga ijara haqi oladi. Bu ham ochiq-oydin joiz amaldir,

chunki kishi o‘zining mulkdagi ulushini sherigiga ijaraga berishi borasida islom qoidalarida keltirilmagan.

Uchinchi bosqichda mijoz sarmoyadorning bo‘linmas ulushini bir necha qismlarga bo‘lib sotib oladi va bu savdo joiz sanaladi. Bo‘linmas ulush yerga tegishli bo‘lsa ham, binoga taalluqli bo‘lsa ham, bu ikkisini sotish barcha qoidalariga ko‘ra joiz sanaladi. Shuningdek, binodagi bo‘linmas ulush sherikka sotilishini ham barcha qoidalariga to‘g‘ri keladi.

1-rasm. Kamayib boruvchi mushoraka bitimini amalga oshirish tartibi¹

Yuqoridagi uch bosqichda ko‘rib chiqilgan har bir bitim joizdir, ammo ularni bitta shartnomaga jamlasa bo‘ladimi yoki yo‘qmi, degan savol tug‘iladi. Javob shuki, agar bunda bir bitim ikkinchisining bajarilishini shart qilsa, u holda bunday shartnoma tuzish shariatda taqiqlangan. Chunki islom huquqida mashhur qoida borki, unga ko‘ra bir bitim ikkinchi bitimni sharti etib belgilanishi mumkin emas.

Aksincha, agar savdo bitimi hech qanday shartsiz tuzilsa, hamda ikki tomondan biri bir ishni qilishga shartnomadan alohida ravishda va‘da bersa, savdoning durustligi bu berilgan va‘daning bajarilishiga bog‘liq bo‘lmaydi. Va‘da beruvchi va‘dasini bajarsa ham, bajarmasa ham savdo shartnomasi kuchga kiraveradi. Agar va‘dasidan qaytsa ham, savdo kuchda qolaveradi. Va‘da berilgan tomon qilishi mumkin bo‘lgan eng katta ish bu va‘da beruvchi ustidan sud mahkamasiga arz qilishdir. Agar va‘da beruvchi o‘z va‘dasini bajara olmasa va buning oqibatida ikkinchi tomon zarar ko‘rsa, u holda u zararni qoplash uchun va‘da berilgan tomon da’vo kiritishi mumkin.

¹ Muhammad Taqiy Usmoniyning “Islom moliyasiga kirish” kitobi asosida muallif tomonidan ishlab chiqildi

Bundan ravshan bo‘ladiki, alohida va mustaqil ravishda qilingan va‘da bitimni shartli qilib qo‘ymaydi. Shuning uchun ham, bunday shartnoma qonuniy kuchga ega bo‘ladi. Yuqoridagi tahlillar asosida uy-joy sotib olishni moliyalashtirish uchun kamayib boruvchi Mushoraka shartnomasini quyidagi tartibda amalga oshirsa bo‘ladi:

a) Sherikchilik asosida mulkni sotib olish, uni ijaraga berish va sarmoyador ulushini qismlarga bo‘lib sotib bo‘yicha munosabatlarni bitta shartnoma hujjatiga jamlash mumkin emas. Sherikchilik asosida sotib olish va ijara shartnomalarini bir hujjatga jamlasa bo‘ladi. Bu hujjatda sarmoyador mulkni birgalikda sotib olganlaridan keyin uni mijozga ijaraga berishga rozilik bildiradi. Ijara kelajak vaqtga bog‘lanib amalga oshirilishi mumkin. Ayni damda mijoz sarmoyadorning ulushini ma‘lum muddat ichida qismlarga bo‘lib sotib olish bo‘yicha bir tomonlama va‘da berishi va sarmoyador ham o‘z navbatida mijoz ulushning bir qismini sotib olganda ijara haqini tegishli ravishda kamaytirish majburiyatini olishi mumkin.

b) Har bir yangi ulush sotib olinayotgan vaqtda alohida taklif va qabul qilish orqali oldi-sotdi amalga oshirilishi lozim.

v) Mijoz ulushning bo‘lingan qismlarini sotib olayotganda har bir qismning narxi uy-joyning o‘sha savdo kunidagi bozor bahosiga asoslangan bo‘lishi afzal hisoblanadi. Ammo, kelishilgan narxning mijozning sotib olish va‘da xatida ko‘rsatilishi ham joiz sanaladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida ta’kidlab o‘tilganidek, aholisi asosan musulmonlardan iborat bo‘lgan yoki aholining katta qismini musulmonlar tashkil qiladigan qator davlatlar bor. Ayni paytda turli sabablarga ko‘ra aholi tomonidan, davlat darajasida yoki an’anaviy bank hamjamiyati doirasida islom moliyasiga nisbatan noto‘g‘ri yoki noxolis fikr va munosabat shakllangan. Bu esa sohaning jamiyatdagi yuqori bo‘lmagan ahamiyati, amalga tatbiq qilinishi, rivojlanishi va foydalanish darajasi pastligining asosiy sabablaridan biridir.

Buning uchun O‘zbekistonda investitsiya faoliyatini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirishni rivojlantirishga to‘siq bo‘layotgan quyidagi omillarni bartaraf etish dardor:

1. Shu bois, xalqaro islom tashkilotlari, ilmiy hamjamiyat, ta’lim muassasalari, islom bank-moliya muassasa va guruhlari o‘zlarining tor milliy doirasidan tashqariga chiqishi va islom moliyasini muvaffaqiyatli joriy qilgan davlatlar tajribasini aholi va milliy muvofiqlashtiruvchi tashkilotlar, moliya bozori ishtirokchilari va amaldorlar orasida keng targ‘ib qilishi va shu orqali islom moliyasi mohiyatini qabul qilish va tushunib yetish darajasini oshirishi zarur.

2. Islom mikromoliya muassasalari ahamiyatini oshirish, aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari va kichik biznesning ehtiyojlari hamda to‘lov qobiliyatiga mos keluvchi moliya mahsulotlari yaratish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ijtimoiy moliyalashtirish usullaridan foydalanish ko‘plab mamlakatlarda kuzatilayotgan ommaviy qashshoqlikni yengish va aholining katta qatlamini moliyaviy-iqtisodiy jarayonga jalb qilish va shu orqali, iqtisodiy faollikni jadallashtirish hamda sog‘lom iqtisodiy o‘sish uchun zarur sharoitlar yaratishga qodir.

3. Xalqaro islom tashkilotlari, ilmiy hamjamiyat, ta'lim muassasalari, islom bank-moliya muassasa va guruhlari o'zlarining tor milliy doirasidan tashqariga chiqishi va islom moliyasini muvaffaqiyatli joriy qilgan davlatlar tajribasini aholi va milliy muvofiqlashtiruvchi tashkilotlar, moliya bozori ishtirokchilari va amaldorlar orasida keng targ'ib qilishi va shu orqali islom moliyasi mohiyatini qabul qilish va tushunib yetish darajasini oshirishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabr Oliy Majlisga Murojaatnomasi. <https://president.uz/uz/lists/view/4057>.

2. B. Jurayev. (tarj) "Islomiy moliya va bank tizimi", "O'zbekiston" Toshkent 2019y. 138-bet.

3. Мусаев Р.А., Магомедова Ю.Д. Тенденции развития исламских финансовых институтов в условиях глобализации в журнале Проблемы теории и практики управления, издательство ООО «Международная Медиа Группа» (Москва), № 11

4. Зарипов И.А. (2016) Исламские финансы как стратегический ориентир развития России. / Zaripov I.A. (2016) Islamic finance as a strategic landmark for the development of Russia. <https://cyberleninka.ru/>.

5. Rafik Yunus al-Misri. Fikkh imushchestvennykh otnosheniy. / per. s arab. [Fiqh property relations. / translated from Arabic] / D.Adzhi; redsovet: B.F.Mulyukov and others, — Moskva: Islamskaya kn., 2014. — P. 320.

6. Abul A'lo Mavdudiy "ISLAMIC ECONOMICS". <https://azon.uz/content/views/islom-moliyasi-rivojlanish-bosqichlari-m>

7. Sudin Haron & Wan Nursofiza Wan Azmi 2009, Islamic finance and banking system, McGraw-Hill Professional, United States.

8. Brian Kettell 2011, Introduction to Islamic Banking and Finance, John Wiley & Sons, United States

9. Xasanov X. Ahloqiy (islomiy) moliyalashtirish tizimi – innovatsion moliyalashtirish vastasi sifatida (O'zbekiston va MDH misolida). "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 5, 2017-y.; Imamnazarov J. O'zbekistonda islom bank-moliya tizimini shakllantirish va rivojlantirish istiqbol va imkoniyatlari. "Bozor, pul va kredit". – Toshkent, 2018. — No9. – S. 30-37.;

10. Islomiy moliyalar va bank tizimi. Tarjimon: Botirxo'ja Jo'rayev. – T.: O'zbekiston, 2014. – 464 b.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, may, 5-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710. ГОСТ 7.56-2002** " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**